

Nr 235.

Av herr **Olsson** i Mellerud **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om vissa anslag till fångvården.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 131 till 1950 års riksdag framlade chefen för justitiedepartementet riktlinjer för fångvårdens framtida organisation, vilka i princip godkändes av riksdagen. I dessa riktlinjer säges bland annat följande:

En riktig fångbehandling kräver lämpliga lokaler och ändamålsenlig utrustning samt en personal som utvalts med tanke på dess lämplighet för människovårdande verksamhet. Denna personal måste ges en god skolning för sitt arbete och erbjudas sådana arbetsförhållanden att den kan trivas med sin svåra och grannliga uppgift. Jag vill för egen del obetingat sätta personalkravet främst. Det gäller alltså att finna de rätta formerna för rekrytering och utbildning av fångvårdspersonalen.

Den 9 mars 1951 har departementschefen tillkallat särskilda sakkunniga — 1951 års fångvårdsutredning — för att framlägga rekommendationer och förslag till praktiska åtgärder och anvisningar i syfte att åstadkomma en skyndsam förbättring av förhållandena inom fångvården. Fångvårdsutredningen har redan framlagt åtskilliga förslag, som redovisas i årets statsverksproposition. Ett av förslagen avser ordnandet av personalutbildningen. Detta förslag har i allt väsentligt tillstyrkts av alla remissinstanser. Fångvårdsstyrelsen har emellertid funnit ramen för utbildningen alltför snäv.

Fångvårdsutredningens förslag innebär i stora drag att nyanställd personal skall utbildas på två linjer, dels en s. k. läkepedagogisk linje för personal inom det egentliga vårdarbetet, som har socialpolitisk eller akademisk grundutbildning, och dels en anstaltsvårdslinje för övrig personal inom tillsynstjänst och arbetsdrift. För redan anställd personal skulle anordnas fortbildningskurser. På längre sikt bör den s. k. läkepedagogiska utbildningen utformas gemensamt för de nordiska länderna.

Enligt departementschefen är uppläggningsen av den föreslagna utbildningen i princip riktig och lämplig att läggas till grund för ordnandet av utbildningen. Statsrådet fortsätter:

I nuvarande läge är det emellertid icke möjligt att i full utsträckning anordna en så kostnadskrävande personalutbildning som här föreslagits. Det är dock givetvis angeläget, att det nya utbildningsprogrammet igångsättes i den mera begränsade omfattning som förhållandena medgiva. I detta syfte förordar jag att, utöver de för närvarande an-

visade medlen, ett belopp av 15 000 kronor beräknas under fångvårdsanstalternas omkostnadsanslag. De sålunda till förfogande stående medlen böra givetvis disponeras på sådant sätt, att de komma fångvården till största nytta. Enligt min mening är det för närvarande mest betydelsefullt att befattningshavare i direktörs-, assistent- och kuratorsställning givas en kursmässig utbildning. Likaså anser jag det vara av särskild vikt att kurser anordnas för föreståndare, uppsyningsmän och överkonstaplar. Därefter bör man, så långt tillgängliga medel förslå, söka upprätthålla utbildningen av arbetsledarpersonal, personal vid de psykiatriska avdelningarna och personal i tillsynstjänst.

Mot bakgrunden av fångvårdens allmänt kända besvärligheter och departementschefens tidigare principuttalande måste anslagsäskandets innehåll betecknas såsom otillfredsställande. Sakkunnigutredningen, vilken i princip biträttats av alla ansvariga instanser och gillats av departementschefen, hade från Kungl. Maj:ts sida bort föranleda ett förslag, som gav omedelbar möjlighet att lösa fångvårdens — enligt departementschefen — mest trängande problem. Orsakerna till fångvårdens svåra läge kunna vara flera, men en av huvudorsakerna är otvivelaktigt personalens bristfälliga utbildning. Det är hög tid att statsmakterna söka effektivt bota denna brist. Den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen är i själva verket så liten att den knappast mer än täcker de under sista året inträffade prisstegringar, som inverka på utbildningsanslaget.

Hur personalutbildningen skulle ordnas, sedan den föreslagna anslagshöjningen på 15 000 kronor beviljats, kan endast delvis utläsas av motiveringen. Där säges intet om att någon studienämnd skulle tillsättas — såsom fångvårdsutredningen föreslagit — för att biträda vid uppläggnings- och utbildningsfrågorna på såväl den läkepedagogiska linjen som anstaltsvårdslinjen. Ej heller talas om något anslag till handledning i anstaltstjänst för nyanställd lägre personal eller kompendium för den läkepedagogiska linjen. Alla dessa ändamål synas vara synnerligen brådskande, särskilt att de på prov anställda vaktkonstaplarna få nödig instruktion i vårdfrågor. På annat håll i statsverkspropositionen har departementschefen utlovat medverkan till upprättandet av en aspirantkår för den lägre fångvårdspersonalen. Det synes följdriktigt, att denna aspirantkår också utan dröjsmål erhåller den nödiga förberedande utbildningen.

Att, såsom departementschefen förutsätter, personalen i högre grader skulle äga företräde till den utbildning, som bör anordnas under det nästkommande budgetåret, förefaller i skilda hänseenden mindre välbetänkt. Erfarenheten tyder på att utbildning är lika nödvändig för personal i alla grader.

Enligt vår mening bör riksdagen väsentligt höja nu ifrågakvarande anslag utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit. Det rör sig här under alla

förhållanden om ganska blygsamma belopp, särskilt om man sätter utbildningsanslaget i relation till totalkostnaderna för fångvårdens övriga löpande utgifter, enligt statsverkspropositionen omkring 17 miljoner kronor.

Även fångvårdsutredningens förslag synes oss i vissa stycken vara alltför snävt. Vid ett övervägande av vad som kan vara rimligt ur anslagssynpunkt med hänsyn till det föreliggande behovet utgå vi från fångvårdsstyrelsens i statsverkspropositionen refererade förslag.

Följande utbildningsprogram för nästa budgetår synes oss vara ett minimum:

	Fångvårds- anstalternas avlönings- anslag kronor	Fångvårds- anstalternas omkostnads- anslag kronor
Studienämnd	—	500
Litteratur	—	500
En tvåveckorskurs för styresmän, assistenter och kuratorer	10 000	11 000
En treveckorskurs för uppsyningsmän och överkonstaplar	13 000	15 000
Två treveckorskurser för personal i tillsynstjänst	24 000	30 000
Utbildning av arbetsledarpersonal	13 000	15 000
Utbildning av personal å de psykiatriska avdelningarna	—	3 500
Föreläsningar vid anstalterna	—	1 000
Studieresor, deltagande i konferenser m. m.	1 000	4 000
Härtill komma vissa engångskostnader:		
utarbetande av kompendium för den läkepedagogiska utbildningen	—	1 000
utarbetande av handledning i anstaltstjänst ..	—	1 000
inköp av litteratur	—	1 000
	<hr/>	<hr/>
	61 000	83 500
I statsverkspropositionen upptages	50 000	52 000
	<hr/>	<hr/>
Skillnad	11 000	31 500

Detta förslag innebär i förhållande till fångvårdsstyrelsens förslag vissa nedskärningar. Särskilda anslag till den läkepedagogiska utbildningen torde kunna anstå till budgetåret 1953/54. Det viktiga för detta avsnitt är att studienämnden inleder sin verksamhet och att kompendiet i läkepedagogik utarbetas. Vidare torde antalet kurser för styresmän m. fl. kunna inskränkas till en, särskilt som en dylik kurs torde komma att anordnas under innevarande budgetår.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställa vi,
att riksdagen måtte höja följande av Kungl. Maj:t
i statsverkspropositionen föreslagna anslag till fång-
vården:

Fångvårdsanstalterna: Avlöningar, med 11 000 kronor
och *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader*, posten till ut-
bildning av personal, med 31 500 kronor.

Stockholm i januari 1952.

C. P. Olsson,
Mellerud.

Olov Rylander.

Daniel Wiklund
i Stockholm.
